

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

B. V. D.

Aan Zijne Excellentie de Minister
van Binnenlandse Zaken,
te
's-GR A V E N H A G E.

Uw brief van:

Onderwerp:
De CPN zoekt toenadering
tot Moskou.

's-Gravenhage, 22 december 1969.
President Kennedylaan 25

Hierbij heb ik de eer Uwe Excellentie een rapport aan te bieden
betreffende bovengenoemd onderwerp.

Een exemplaar van dit rapport zond ik rechtstreeks aan Zijne
Excellentie de Minister-President, alsmede aan Uw ambtgenoot van
Buitenlandse Zaken.

HET HOOFD VAN DE DIENST

Dit exemplaar bestaat uit 3 blz.

DE CPN KOEFT TOENADERING TOT MOSKOU

Uit hoogwaardige, doch kwetsbare bron werd onlangs vernomen dat gedurende de maand november enkele belangrijke CPN-functionarissen een bezoek hebben gebracht aan de Russische Ambassade te Den Haag.

aldaar te kennen gegeven dat de CPN-leiding bereid is om, in het kader van de voorbereidingen voor het komende CPN-congres (6 - 8 februari 1970), een CPSU-functionaris uit Moskou te ontvangen voor een bespreking.

In dit verband is het van belang er kennis van te nemen dat de CPN-leiding zich in de discussiegrondslag voor het aanstaande congres (gepubliceerd in "De Waarheid" van 4 december j.l.) voor het eerst sinds 1963 volstrekt onthoudt van enige kritiek op de CPSU en de Sowjet-Unie. Integendeel, een van de weinige passages in deze discussiegrondslag waarin de Sowjet-Unie expliciet wordt genoemd, is de volgende:

"Ondanks alle moeilijkheden en tegenstellingen - ten aanzien waarvan de CPN terughoudendheid heeft betracht - zijn de socialistische landen, en daarbij vooral de Sowjet-Unie als belangrijkste socialistische staat, het voornaamste heilsel voor de imperialistische plannen."

Vergelijking met een soortgelijke passage in de discussiegrondslag voor het vorige CPN-congres (december 1967): -

"De Verenigde Staten voelen zich aangemoedigd door de terugwijkende en passieve houding van het revisionisme, dat de toon aangeeft in de huidige regeringspolitiek van een aantal socialistische landen, in het bijzonder van de Sowjet-Unie."

- toont wel duidelijk de gegroeide appreciatie van de CPN-leiding voor het optreden van de Sowjet-Unie.

Sprekender nog, is het feit dat de CPN-leiding zich thans op enkele belangrijke punten van de internationale politiek heeft geconformeerd aan de visie van de Russen. Met name treedt zij nu op voor de totstandkoming van een systeem van collectieve veiligheid in Europa en voor de ratificering van het non-proliferatieverdrag. Zowel op de conferentie van Europese communistische partijen te Karlovy Vary (april 1967) als op de wereldconferentie van communistische partijen te Moskou (juni 1969), waren dit kernpunten in de besprekingen. Beide malen weigerde de CPN echter om aan het overleg deel te nemen en stelde zij zich zeer kritisch op ten aanzien van de resultaten. Grondslag en uitkristallisering van de toenmalige CPN-stellingname staan o.a. vermeld in de documenten van het 22e partijcongres (december 1967), waarin het non-proliferatieverdrag als "bedrog" verworpen werd en waarin t.a.v. de Sowjet-Unie werd gesteld:

"Wie de veiligheid in Europa als propagandistische dekking voor politieke manoeuvres opvat, werkt het oorlogsgevaar in Europa in de hand."

Aan deze politieke koerswijziging van de CPN in de richting van Moskou, zitten enkele opmerkelijke aspecten. In de eerste plaats is zij op geruisloze wijze, zonder enige openlijke verklaring of bespreking doorgevoerd. Voorts manifesteerden de eerste aanwijzingen zich kort nadat enkele topleiders van de CPN, o.w. P. de Groot, op 20 september j.l. besprekingen hadden gevoerd met een lid van het presidium van de Duitse communistische partij.

Conclusie

De CPN-leiding heeft - met het 23e partijcongres en de verkiezingen voor Staten, Raden en Kamer in zicht - een belangrijke stap gedaan op de weg naar een nauwere relatie met de communistische partij van de Sowjet-Unie. Aangenomen kan worden dat zij hiertoe gekomen is, deels door overleg met de Duitse communistische partij, deels onder druk van de pro-Russische oppositie in en rond de CPN. Behalve het feit dat op deze wijze de oppositie in belangrijke mate de wind uit de zeilen is genomen, lijkt het waarschijnlijk dat de CPN-leiding met haar beleidsverandering nog andere doeleinden beoogt. Welhaast zeker zal bedongen worden dat Moskou zich (openlijk) zal distanciëren van de oppositionele, dissidente communisten. Rekening houdend met het feit dat de CPN vroeger wel Russische hulp ontving en de huidige zeer slechte financiële situatie van de CPN in aanmerking nemend, lijkt het niet onmogelijk dat er tevens een beroep op de Russen zal worden gedaan tot een materiële steunverlening.

17 december 1969.

Bijlage

Brief van de CPN aan de CPSU

Op 7 december 1964 richtte het dagelijks bestuur van de CPN zich met een brief tot het centraal comité van de CPSU. Er was toen het voorstel gedaan om een internationale conferentie te laten voorbereiden door een redactiecommissie, die in de lente van 1965 zou moeten bijeenkomen. Deze redactiecommissie zou volgens dit plan bestaan uit een beperkt aantal partijen - dezelfde die in 1960 op willekeurige wijze na afloop van een congres van de Roemeense Arbeiders partij waren aangewezen om de Moskouse conferentie van 1960 voor te bereiden. De voornaamste communistische partijen uit de socialistische en kapitalistische landen van Azië, alsmede de Roemeense Arbeiderspartij hadden geweigerd aan de bijeenkomst van een dergelijke redactiecommissie deel te nemen.

Het dagelijks bestuur van de CPN verklaarde in zijn brief, die indertijd niet werd gepubliceerd, het volgende:

"Onze partij heeft op haar 21e congres in maart 1964 de opvatting verworpen dat de redactiecommissie die na afloop van een Roemeens partijcongres is gevormd, een centrum zou kunnen zijn voor de voorbereiding van een nieuwe internationale conferentie en heeft een nieuw voorstel hierover gedaan.

In een onvolledige samenstelling is, volgens onze mening, deze redactiecommissie hiertoe nog minder geschikt en haar bijeenroeping kan door onze ideologische tegenstanders als een begin van een formele scheuring in de internationale communistische beweging worden uitgelegd.

Het is de mening van ons dagelijks bestuur, dat in het bijzonder de morele autoriteit van de CPSU in de internationale communistische beweging zal worden geschaad door het bijeenroepen van een onvolledige commissie.

Wij achten in de toestand, waarin zich de internationale communistische beweging thans bevindt, integendeel een versterking van de morele autoriteit van de CPSU dringend noodzakelijk.

Wij zouden U daarom willen voorstellen een eind te maken aan de strijd over redactiecommissies, waardoor bovendien de internationale conferentie voor lange tijd zal worden uitgesteld.

Wij stellen U voor alléén, als CPSU, een internationale conferentie bijeen te roepen met een agenda die beperkt wordt tot de meest actuele problemen en zonder dat aan de deelname door alle partijen voorafgaande voorwaarden worden gesteld.

De agenda zou kunnen zijn: de internationale toestand, in het bijzonder in verband met de ontwikkeling van het Duitse en Japanse imperialisme.

En als tweede punt: een verslag aan alle communistische partijen van de wereld over de activiteit van de CPSU in de laatste jaren.

Wij geloven, dat zulk een internationale conferentie op korte termijn kan plaats vinden.

De referaten, die namens de CPSU zouden worden gehouden, zouden als documenten in alle communistische partijen na afloop van de conferentie bediscussieerd kunnen worden."

Het dagelijks bestuur van de CPN sprak de hoop uit, dat dit voorstel overwogen zou worden.